

MINÄ IMPROVISOIJANA

Improvisaatioteatterin lyhyt historia

Tarinankerrontaperinne

Shamaani

Komedian juuret rituaaleissa, klovni
esim. Kreikkalaiset 500 eaa.

Miimi, myöhemmin Narri

Commedia del' Arte, 1500-luvun Italia

Näyttelijäntyön työkalu

Moderni improvisaatio taiteenlajina länsimaissa, Vaikutus Suomessa

Viola Spolin
1906-1994

Paul Sills
1927-2008

Del Close
1934-1999

Keith Johnstone
1933-2023

Randy Dixon
1964-

Tytti Oittinen
1945-

MÄÄRITTELYÄ

"Improvisaatio" -käsitteen sanakirjamäärite kuuluu seuraavasti: **"valmistelematta, improvisoiden tekeminen; esityshetkellä luotu tuote, esim. Sävellys"** (Nurmi & al. 1998).

Taustalla on sana improvisus, joka tarkoittaa 'ennalta näkemätöntä, ennen tekemätöntä'. Improvisaation voi ajatella olevan kaiken ilmaisuuden peruskivi.

Kaikki taiteellinen ilmaisuus on alunperin syntynyt improvisaatiosta, vapaasta muodosta (vrt. esim. Schiller 1982, 211). Ilmaisuuden esteettinen muoto syntyi kokemuksen ja toiston kautta, muoto täytyi rakentaa, sopia säännöistä.

Kaikessa ilmaisussa voi myös ajatella edelleen olevan improvisatorinen elementtinsä; improvisaatio kehittää muotoa edelleen. Improvisaatiota on mukana -joko luomis- tai esittämisvaiheessa - kaikessa taiteellisessa ilmaisussa, niin draaman kentän sisä- kuin ulkopuolellakin.

SPOLIN JA JOHNSTONE, VAIKUTUS SUOMALASEEN IMPROVISAATIOTEATTERIIN

Viola Spolin loi pohjan modernille (englanninkieliselle ja sitä kautta Suomeen tulleele) improvisaatio-teatterille Chicagossa 1940-luvulla. Hän on modernin improvisaatioteatterin "äiti" ja jää usein liian vähälle huomiolle. Kts. kirjansa.

Johnstonen opettama improvisaatio tuotiin Suomeen, ensin opiskelijoidensa toimesta ja myöhemmin useiden vierailujen kautta. Tämä johi ensimmäisten varsinaisten improvisaatioteatterin kehittymiseen Suomessa 1980-90-luvun vaihteessa. Tällä hetkellä Suomessa on yli 100 improvisaatioteatteria ja -ryhmää jotka tekevät monipuolista improvisaatioteatteria. Edelleen suuri osa ryhmistä tekee improvisaatioteatteria osittain pohjautuen Johnstonen filosofiaan taiteenlajista.

Stella Polariksen syntymä (Tytti Oittinen, Espoon teatteri) on vaikuttanut paljon suomalaiseen improvisaatioteatteriin ja edelleen laajalti tehdään Stella Polariksen Suomessa tunnetuksi tekemiä improvisoituja juonellisia näytelmiä, joiden pohjalla on Johnstonen filosofia (vaikkakin Johnstone oli nimenomaan lyhyen improvisaation uranuurtaja).

KYSYMYKSIÄ

Minkälaista teatteria
haluat tehdä? Miksi?
Kenelle teet teatteria?
Miksi?

Minkälaisia ovat hyvät tarinat?
Joku suosikkitarinasi? Mikä tekee
siitä sinulle tärkeän /
kiinnostavan / innostavan /
vaikuttavan / hauskan?

Mikä tekee sinut
iloiseksi / tyytyväiseksi
improvisaatiotaiteilijana?

Kenen kanssa teen
teatteria? Kenen kanssa
haluan tehdä teatteria?
Mitä kohti haluan mennä?

Miksi
improvisaatioteatteri?

Ovatko yllä olevat kysymykset
sinulle ajankohtaisia? Tai ylipäänsä
aiheellisia?

"Olet riittävä ja hyvä juuri
tuollaisena kuin olet."

"Sinulla on jo kaikki mitä tarvitset."

"Se että sinä teet tätä, tekee siitä
erityistä."

"Eri improvisoijilla on erilaiset
vahvuudet. Kaikkien ei tarvitse tehdä /
osata samoja asioita"

MITÄ SINÄ HALUAT TEHDÄ TAITEILIJANA?

PITKÄ JA LYHYT MUOTO

.....

Improvisaatioteatteri

- *Improvisaatio on tapa tehdä jotakin, tässä tapauksessa teatteria*
- *Improvisaatioteatterin rajat ovat tuntemattomat, ainoa estävä tekijä olemme itse*
- *Suunnittelemattomuus ja hetkessä eläminen*
- *Improvisaatioteatterin sisällä on paljon sanastoa ja eri versioita terminologiaan liittyen*

Lyhyt improvisaatio / Short form

- *Yksittäiset kohtaukset*
- *Pelit (säännöt, rajoitukset, tavoitteet)*
- *Sketsit, show impro*

Pitkä improvisaatio / Long form

- *Pidemmät kokonaisuudet (ajallisesti)*
- *Formaatit (säännöt, rajoitukset, tavoitteet)*
- *Leikkaukset kohtausten välillä*
- *Free form*

NARRATIIVINEN JA EI-NARRATIIVINEN PITKÄ IMPROVISOITU KOKONAISUUS

- Narratiivinen, eli tässä yhteydessä juonellinen improvisoitu kokonaisuus voi olla esimerkiksi improvisoitu näytelmä jossa seurataan tarinaa sen alusta loppuun. Näitä tarinoita kerrotaan klassisen tarinan juonen mukaisesti.
- Juonellisiin improvisoituihin kokonaisuuksiin lasketaan myös esimerkiksi kaikki tyyllilajille uskolliset improvisoidut esitykset kuten musikaali, läänkkäri, Agatha Christie tai Kaurismäki.
- Ei-narratiivinen, eli ei juonellinen improvisoitu kokonaisuus taas keskittyy tutkimaan sitä, mitä tilanteessa syntyy ja käyttää muun muassa vahvistamisen, assosiaation, yhdistelemisen, teeman tutkinnan ja eri tarinankerronnan* keinoja kokonaisuuden luomiseen.
- Jokin tietty improvisaation laji ei ole ”parempi” kuin toinen, toki eri improvisoijilla on erilainen maku ja suosikkilajeja.

EI-JUONELLINEN IMPROVISAATIO

.....

- Esimerkkejä:
- Harold
- Tupsy Turvy
- Free form (voi olla sekä että)
- City Life
- Mikä tahansa kokonaisuus, joka ei seuraa ja kehittää tietoisesti yhtenäistä tarinaa
- Teeman ympärillä tutkiskelevat kokonaisuuden

Tärkeää improvisoidun kokonaisuuden luomisessa

.....

Miksi tämä tarina kerrotaan?

Jos sinua ei kiinnosta, tuskin kiinnostaa yleisöäkään

Minkälaisen tarinan haluamme kertoa?

Keskustelu oman ryhmän kanssa tavoitteista ja toiveista

Miten tarinasta saa kiinnostavan?

- * Luo uskottavia henkilöhahmoja, anna syvyyttä ja näkökulmaa.*
- * Anna aikaa vaikuttumiselle.*
- * Ota kaikki henkilökohtaisesti.*
- * Kun joku sanoo minulle jotakin, miksi se on tärkeää? Teen siitä tärkeää! ”Salapoliisi” (puheripuli)*

Muita vinkkejä

- * Luota siihen mitä tarinassa tapahtuu ja panosta kaikkesi*
- * Keskity kuuntelemaan ja seuraamaan, ”kuuntele kuin varas”*
- * Improvisointi on kuin pienten hautajaisten sarja ”hautaa tarpeettomat ideat”*
- * Tunnista hetket jolloin on aika rohkeasti tarjota ja milloin on aika rohkeasti tukea*
- * Toiston määrä - harjoittelua!!*

**KEHYS / FORMAATTI
PALVELEE IMPROVISAATIOTA,
EI TOISIN PÄIN!**

HELSINKI

HELSINKI

KAIKEN TAKANA ON...

Luottamuksen rakentaminen ja
ylläpitäminen kanssanäyttelijöiden
kesken

Kesittynyt, sitoutunut
kohtaustyöskentely

Sitoutunut hahmotyöskentely, hahmon
näkökulma

Leikkillisuus, joustavuus, reagointi ja
jännitteet

Omasta ideasta tarpeen tullen luopuminen

Yhdessä rakentaminen, yhteiset
tavoitteet, ryhmän kanssa keskustelut,
visio

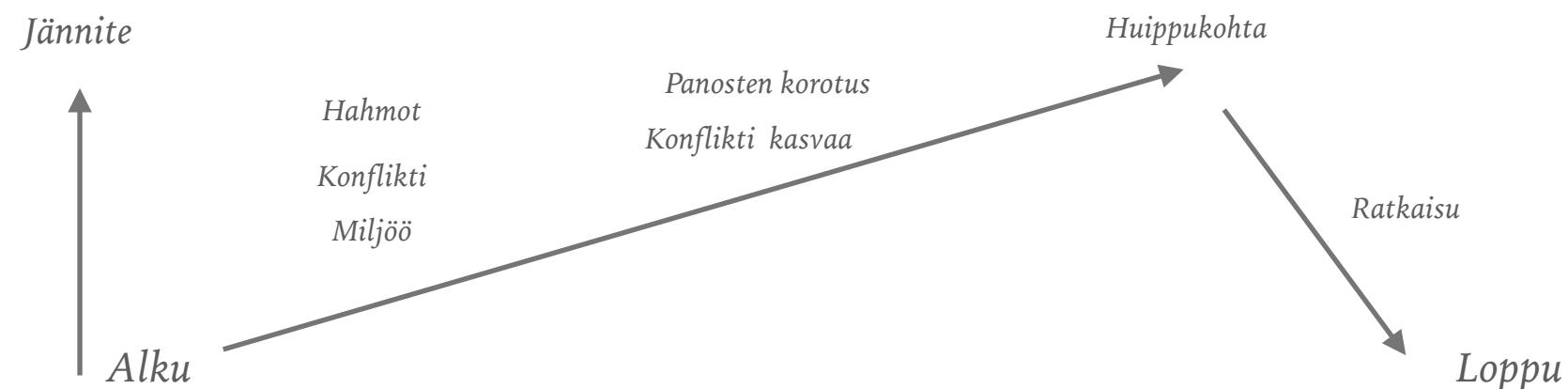
Olipa improvisaation laji mikä tahansa, tietyt ydinasiat säilyttävät tärkeytensä.
Läsnäolo, kuunteleminen, reagointi, huomion kiinnittäminen, henkilöhahmojen näkökulmat,
yhteistyö hyväksyen, yhteisen todellisuuden rakentaminen ja luottamus (turvallisuuden
ilmapiiri näyttelijöiden kesken mahdollistaa riskinoton)

KLASSINEN TARINAN JUONI JA SATUKAAVA

► Klassisen tarinan elementit

Miljöö: paikka ja aika Hahmot Juoni (mitä tapahtuu) Konflikti Teema Ratkaisu

► Draaman kaari

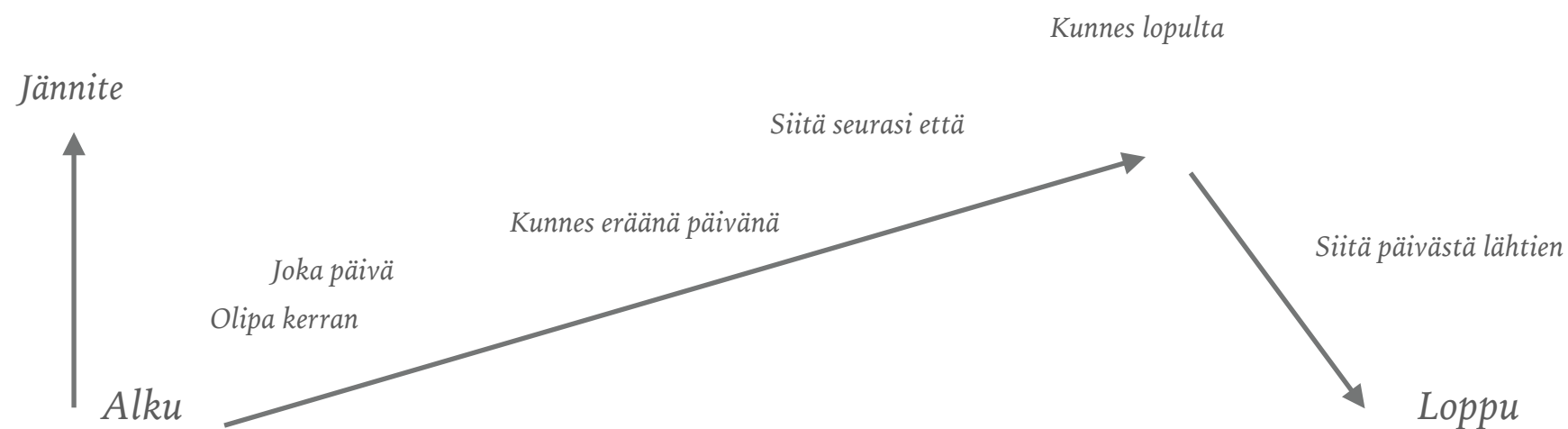

KLASSINEN TARINAN JUONI JA SATUKAAVA

➤ Satukaava (Kenn Adams)

<i>Olipa kerran</i>	<i>Joka päivä</i>	<i>Kunnes eräänä päivänä</i>	<i>Siitä seurasi</i>	<i>Lopulta</i>	<i>Siitä lähtien</i>
<i>Miljöö: paikka ja aika</i>		<i>Juoni (mitä tapahtuu)</i>	<i>Konflikti</i>	<i>Ratkaisu</i>	
<i>Hahmot</i>		<i>Teema</i>			

➤ Draaman kaari satukaavaa käyttäen

KLASSINEN TARINAN JUONI JA SATUKAAVA

.....

➤ ALKU

Olipa kerran / Joka päivä / Hahmot / Miljöö: aika ja paikka

- Esitellään tilanne, mahdollistetaan kiinnostus
- Tutustutaan hahmoihin; selkeä näkökulma

➤ PANOKSIA KOROTETAAN

Siitä seurasi että / Konflikti / Teema / Juoni (mitä tapahtuu)

- Syy-seuraus, bensaa liekkeihin
- Haasteet - Mahdollinen käänne

➤ JOTAKIN TAPAHTUU

Kunnes eräänä päivänä / Juoni (mitä tapahtuu) / Tiltti / Sytytin

- Tämä sysää tapahtumat liikkeelle
- Tässä vaiheessa olisi jo hyvä, että yleisöä kiinnostaa
- Mikä tekee tästä päivästä erityisen?

➤ HUIPPUKOHTA / KLIIMAKSI

Kunnes lopulta / suurin ”siitä seurasi että”

- Koko tarinan suurin ”siitä seurasi että”

➤ RATKAISU / LOPPUTULEMA

Siitä päivästä lähtien / Loppu

- Kuinka maailma on nyt erilainen kuin se oli alussa
- Jotakin on muuttunut päähenkilössä / maailmassa

**KUUNTELE / LUOTA / OLE
YKSITYISKOHTAINEN**

